

Vestmannaeyjabær
b.t. Dagnýjar Hauksdóttur
Tangagötu 1
900 Vestmannaeyjar

Reykjavík, 16. júní 2022
UST202205-301/A.Þ.
10.04.00

Efni: Vinnslutillaga - Breyting á aðalskipulagi Vestmannaeyja 2015-2035 og nýtt deiliskipulag iðnaðarsvæðis í Viðlagafjöru

Vísað er til erindis skipulags- og byggingarfulltrúa Vestmannaeyja er barst 23. maí sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um tillögu að breytingu á aðalskipulagi Vestmannaeyja 2015-2035 og nýju deiliskipulagi fyrir iðnaðarsvæði í Viðlagafjöru.

Tillögurnar ganga út á að skilgreina nýtt iðnaðarsvæði við Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum. Svæðið sem um ræðir er hluti efnistökusvæðis E-1 í aðalskipulagi Vestmannaeyja 2015-2035. Fyrirhugað er að hefja landeldi á 11.500 tonnum af laxfiski á svæðinu en stöðin verður byggð upp í tveimur áföngum.

Umhverfisstofnun bendir á að stofnunin veitti umsögn um lýsingu verkefnisins þann 16. september sl.¹ Tillögurnar eru á vinnslustigi og mun Umhverfisstofnun aftur veita umsögn um þær seinna í ferlinu. Stofnunin gerir eftirfarandi athugasemdir á þessu stigi.

Úrgangur

Fyrirhugað er að nýta dauðfisk og slóg í fóður eða meltu. Einnig kemur fram í tillögunni að framkvæmdaraðili, Landgræðslan og Vestmannaeyjabær hafi skrifað undir viljayfirlýsingu um nýtingu fiskmykjunnar til uppgræðslu. Umhverfisstofnun telur afar jákvætt að nýta allan lífrænan úrgang sem fellur til við starfsemina. Stofnunin vill benda á að notkun dauðfisks/meltu til áburðar er háð samþykki Matvælastofnunar, sem lögbærs stjórnvalds með þeim ákvæðum reglugerðar um aukaafurðir dýra sem eiga við í þessu tilviki, sbr. 2. þátt reglugerðar (EB) nr. 1069/2009. Því bendir stofnunin á að leita skal samþykkis Matvælastofnunar ef nota á fastefnið sem áburð.

Umhverfisstofnun vill einnig vekja athygli á stefnu stjórnvalda sem kom út í júní 2021 um meðhöndlun úrgangs 2021-2032 og nefnist *Í átt að hringrásarhagkerfi*. Meginmarkmið stefnunnar eru m.a. að stuðla að sjálfbærri auðlindanýtingu með því að auka endurvinnslu og aðra endurnýtingu úrgangs, draga úr urðun og hætta alfarið urðun lífbrjótanlegs úrgangs.

¹ https://ust.is/library/sida/Umhverfisstofnun/Umsögn_um_skipulagslýsingu_landeldis_í_Viðlagafjöru_undirritað.pdf

Frárennsli

Á bls. 5 í tillögunni segir: „Stöðin er hönnuð með varaútrás ef tæma þarf eldisker og rekstur viðtakatjarnar gengur ekki sem skyldi. Í slíkum aðstæðum getur óhreinsað afrennsli lent í sjó. Reiknað er með að varaútrás verði notuð 1-2 sinnum á ári í um sólarhring í senn.“ Að mati Umhverfisstofnunar þarf að gera betur grein fyrir þessari varaútrás en slíka útrás ætti einungis að nota í neyðartilfellum en ekki ætti að gera ráð fyrir að hún sé notuð 1-2 sinnum á ári til að veita óhreinsuðu fráveituvatni frá stöðinni.

Umhverfisstofnun bendir á að ef ekki er talið að hægt verði að leggja fráveitulagnir í samræmi við reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólp vegna landfræðilegra aðstæðna getur framkvæmdaraðili sótt um undanþágu til viðkomandi heilbrigðisnefndar, ekki til Umhverfisstofnunar eins og kemur fram í umhverfismatsskýrslunni á bls. 6.

Fuglar

Í umhverfismatsskýrslu skipulagstillaganna segir að dýralíf sé af skornum skammti og engir sjaldgæfir fuglar séu á svæðinu. Umhverfisstofnun vill benda á að Vestmannaeyjar eru á tillögu að B-hluta náttúruminjaskrár vegna fjöruvistgerða og fugla. Á heimasíðu Náttúrufræðistofnunar Íslands² segir um forsendur fyrir tilnefningu svæðisins á B-hluta náttúruminjaskrár: „Í Eyjum eru afar mikilvægar varpstöðvar sjófugla og er stofna nokkurra tegunda sem verpa hér svo til eingöngu að finna þar: skrofu, stormsvölu og sjósvölu. Lundinn er einkennisfugl Vestmannaeyja, enda er þar langstærsta lundabyggð landsins. Aðrar tegundir sem ná alþjóðlegum verndarviðmiðum eru fýll, skrofa, stormsvala, sjósvala, súla, rita, langvía og álka.“

Fram kemur í skipulagstillögunni að mögulega geti myndast fuglager við afrennslið, fuglar geti sótt í viðtakatjörnina og lundapysjur í ljósin á stöðinni. Umhverfisstofnun telur að leggja ætti fram mótvægisaðgerðir.

Jarðminjar

Í tillögunni kemur fram að engu hrauni verði raskað við framkvæmdirnar. Umhverfisstofnun telur það jákvætt þar sem hraunið umhverfis framkvæmdarsvæðið nýtur sérstakrar verndar skv. 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í deiliskipulagstillögunni kemur fram að nýr vegur verður lagður, að mestu í vegslóða sem fyrir er, en að samhliða honum verði lagður 1,5-2 m breiður sameiginlegur hjóla- og göngustígur. Umhverfisstofnun telur að fjalla ætti nánar um stíginn og hvort hann muni raska hrauni sem nýtur sérstakrar verndar.

Vatn

Umhverfisstofnun bendir á að fyrsta vatnaáætlun fyrir Ísland (2022-2028) var staðfest í apríl sl. af umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra á grunni laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Markmið laganna er að vernda allt vatn (straumvötn, stöðuvötn, árósavatn, strandsjó, lón og jökla) og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar. Jafnframt er lögnum ætlað að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns, sem og langtímavernd vatnsauðlindarinnar. Öll

² [Vestmannaeyjar | Náttúrufræðistofnun Íslands \(ni.is\)](https://www.ni.is/)

vatnshlot eiga því að vera í a.m.k. góðu vistfræðilegu ástandi og góðu efnafræðilegu ástandi og hafa góða magnstöðu. Samkvæmt lögunum má ástand vatnshlota ekki rýrna. Gerist slíkt þarf að setja fram aðgerðir til að draga úr álagi á vatnshlotið með það að markmiði að bæta það.

Í 28. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála, þar sem fjallað er um réttaráhrif vatnaáætlunar, segir að opinberar áætlunir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna, skuli vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun. Við endurskoðun eða breytingu skipulagsáætlunar sveitarfélags skal, þegar við á, samræma skipulagsáætlunina vatnaáætlun innan sex ára frá staðfestingu vatnaáætlunar.

Virðingarfyllst,

Agnes Þorkelsdóttir
sérfræðingur

Axel Benediktsson
sérfræðingur